

ЗАҢ КЕҢЕСТЕРІ

N&P Назханов
және Серіктестері

СҰРАҚ №66:

Мен құрылыс компаниясымен үлестік қатысу туралы шартты компанияның өз міндеттемелерін орындамауына байланысты бұздым, енді компания менің ақшамды қайтармай отыр. Ақшаны қайтару үшін қандай шараларды қолдану қажет?

ЖАУАП:

Егер шартты бұзу немесе өзгерту негізі тараптардың біреуінің шартты елеулі түрде бұзуы болса, екінші тарап шартты бұзудан немесе өзгертуден келген шығынды өтеуді талап етуге құқылы.

Сіз сотқа жүгініп, үлестік қатысу шартын бұзу туралы келісім бойынша қаражатты өндіру туралы талап арыз беруіңіз қажет.

СҰРАҚ №67:

Жолда жөндеу жұмыстары жүргізіліп жатқаны туралы ескертетін белгілер болмаған. Кенет асфальт жол топырақ жолға ауысты. Сол жерде көлігім тайып кетті. Мен көлікті басқара алмай, аударылып қалдым, нәтижесінде дене жарақаты мен моральдық зиян шектім. Зиянды кім өтейді?

ЖАУАП:

Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 917-бабына сәйкес, азаматтарға және заңды тұлғаларға келтірілген зиян (мүліктік және (немесе) мүліктік емес) толық көлемде зиян келтірген тұлғамен өтелуі тиіс.

Моральдық зиянды өтеу Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 951-бабында қарастырылған. Азаматтық кодекстің 921-бабына сәйкес, заңды тұлға оның жұмыскері еңбек, қызметтік, лауазымдық міндеттерін орындау кезінде келтірген зиянды өтеуге міндетті. Егер жол полициясының құжаттары немесе басқа да құжаттар жол ұйымының кінәсін растайтын болса, сіз осы заңды тұлғаның басшысына өтінішпен жүгіне аласыз. Өтінішке келтірілген зиянның көлемін және заңды тұлғаның кінәсін растайтын құжаттардың көшірмелерін қоса тіркеу қажет.

Егер келтірілген зиянды ерікті түрде өтеуден бас тартылса, сіз заңды тұлғаның орналасқан жеріндегі аудандық сотқа талап арызбен жүгінуіңіз керек.

СҰРАҚ №68:

Азаматтар жылжымайтын мүлікке сыйға тарту шартын тараптардың өзара келісімі бойынша бұзады. Нәтижесінде сыйлаушы өзіне сыйға тартқан тұлғаның құқықтық мұрагері болып қала ма, әлде оның басқа құқықтық жағдайы бар ма?

Сыйға тарту шартының әрекет ету кезеңінде сыйға тартылған мүлікке меншік құқығы өзгертілгені туралы сот шешімі шығарылды. Алайда, бұл шешім құқық белгілеуші құжаттарға әсер еткен жоқ, олар өзгертілмеді, меншік иесінің құқықтары бұрынғыдай қалды және оларды өзгертуге негіз жоқ (шешім сот қателігінің салдары болды; алайда оны жою мүмкін болмады). Сыйға тарту шартын бұзғаннан кейін, мүлікті қайта қабылдайтын азамат қандай құжаттарды басшылыққа алуы керек – бұрын өзі сыйға тартқан кездегі құқық белгілеуші құжаттарын ба, әлде сот шешімін бе? Маңызды: құқық белгілеуші құжаттар да, сот шешімі де әлі күнге дейін жарамды, бірақ бір-біріне сәйкес келмейді.

СҰРАҚ №69:

Менің күйеуім 2007 жылы банк тұтынушылық несие алған. Сол жылдың соңына дейін қарызын уақытылы өтеп отырды, бірақ осы жылы төлемдерді тоқтатуға тура келді. Банк төлемдердің кешігуіне байланысты сотқа жүгінді. Күйеуім біз тұратын үйде тіркелмеген. Үй құжат бойынша менің меншігімде, бұл мүлік некеге дейін сатып алынған, оған құжаттар бар. Банк үй мен мүлікке арест салуға құқылы ма?

ЖАУАП:

Банк арест сала алмайды. Арестті сот тараптардың бірінің өтініші бойынша салады.

Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексінің (АПК) 155-бабына сәйкес, іске қатысушы тұлғалардың немесе тараптардың өтініші бойынша сот кез келген сатыда талапты қамтамасыз ету шараларын қабылдай алады, егер осындай шараларды қабылдамау сот шешімінің орындалуын қиындатып немесе мүмкін емес етіп жіберуі мүмкін болса.

Өз кезегінде, талапты қамтамасыз ету шаралары ретінде жауапкердің меншігіндегі немесе оның не басқа тұлғалардың иелігіндегі мүлікке арест салу мүмкін (банк шоттарындағы қаражат пен ұйымдастырылған сауда жүйелерінде «репо» операцияларының заты болып табылатын мүлікке арест салу жағдайларынан басқа).

Осыған байланысты, жауапкердің жеке меншігінде жоқ мүлікке арест салуға заңды негіз жоқ.

СҰРАҚ №70:

Қандай жағдайларда адвокат сенім білдірушіге қарсы талап қоюды ұсына алады?

ЖАУАП:

Бірінші сатыдағы сот істің мәні бойынша шешім шығару арқылы аяқталғанға дейін жауапкер талап қоюшыға қарсы талап қою құқығын пайдаланып, оны бастапқы талаппен бірге қарау үшін бере алады.

Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексінің 154-бабына сәйкес, судья қарсы талапты қабылдайды, егер қарсы талап бастапқы талапты өтеуге бағытталған болса; қарсы талапты қанағаттандыру бастапқы талапты толық немесе ішінара қанағаттандыру мүмкіндігін болдырмаса; қарсы және бастапқы талап арасында өзара байланыс бар болса және оларды бірге қарау дауды жылдам әрі дұрыс шешуге әкелсе.

Сондай-ақ, қарсы талап оның қаралу орнынан тыс болса да, бастапқы талап қаралып жатқан жерде берілуі мүмкін.

Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексінің 46-бабының 1-бөліміне сәйкес, жауапкер істің қатысушысы ретінде келесі құқықтарға ие: іске қатысты материалдармен танысу, көшірмелерін алу, қарсылық білдіру, дәлелдемелер ұсыну, сұрақтар қою, соттағы дәлелдерді зерттеуге қатысу, сот шешімдері мен анықтамаларына шағымдану және өзге де процессуалдық құқықтарды пайдалану.

Бұл ретте, Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексінің 72-бабына сәйкес, әр тарап өзінің талаптары мен қарсылықтарының негізі ретінде сілтеме жасайтын мән-жайларды дәлелдеуі тиіс. Дәлелдемелерді тараптар мен басқа да іске қатысушы тұлғалар ұсынады.